

[Doktor Mhmmmd Hsn Lvasani: Qaraba mharibsi rann Azrbaycana xalqna kmk .etmk n ran drgsi yegan xarici drg idi](#)

rqi Azrbaycan yaltinin Qzl Aypara Cmiyytinin sabiq sdri doktor Mhmmmd Hsn Lvasani birinci

:Qaraba mharibsi illrindn danr

Arannews :Birinci Qaraba mharibsi rann rqi Azrbaycann Qzl Aypara Cmiyytinin rhrbri kimi mn taprqr verildi ki, ran xalq trfindn toplanm yardmlar Astara srhdin ¸atdrn. Qida maddlr v yanacaqdan ibart olan tqribn 100 y¸k man idi. Bak halisi ¸ox yax qarlad. Baknn stiqlal .prospektind rann g¸ndrdiyi yardmlar Bak slahiyytllirin thvil verildi Qaraba mharibsinin balad ilk vaxtlardan ran bir trfdn vasit¸ilik siyastini izlyirdi, digr trfdn d ial edilmi razilrhn halinin ¸xarlmassna k¸mk etmy sy edirdi. M¸xtlif orqanlar vasitsil Azrbaycann .m¸haribdn ziytt ¸kn halisin yardm ¸atdrmaa ¸alrd Yuxardak m¸vzu rqi Azrbaycann Qzl Aypara Cmiyytinin sabiq sdri il Qaraba mharibsi zaman rann Azrbaycana yardmlar haqda .m¸sahibdn bir par¸adr

Doktor Mhmmmd Hsn Lvasaninin ad rqi Azrbaycan halisi ¸¸¸n ¸ox tandr. O, Tbrizin tannm v ad dillr d¸m¸ hkimlrindndir, 50 ildn ¸ox m¸xtlif sahlrd xidmt libas geyinib. 8 illik M¸qdds M¸dafi yarallarn m¸alic etmkdn tutmu, zlzldn, seldn.... ziytt .¸knlr yardma qdr zhmtlri onun faliyytind g¸rmk olar Onun rqi Azrbaycann Qzl Aypara Cmiyytinin rhrbriyini ¸hdsin ald d¸vr (1981-1994) Qaraba mharibsi rann Azrbaycann m¸haribdn ziytt ¸kn halisin yardm g¸strdiyi zamana .tsad¸f edir. Bu yardmlarla bal ondan alnm m¸sahibni tqdim edirik **Cnab doktor, rqi Azrbaycan yaltinin Qzl Aypara Cmiyyti birinci Qaraba - mharibsi rann Azrbaycann mharibdn ziytt ¸kn halisin hans ?yardmlar etmidir**

rann Azrbaycan Respublikas xalqna k¸myi sabiq sovet h¸kumtinin - bir ne¸ ¸lky par¸alanmas rfsind olduu d¸vr qaydr. Azrbaycann m¸slman halisi, x¸susil d Nax¸van cmiyyti Araz ¸aynn sahilin glir, ¸z azadlqlarn elan edir v (randan) k¸mk istyirdi. O vaxt onlara k¸mk edn yaln rann, sasn d rqi Azrbaycann Qzl Aypara Cmiyyti idi. Biz m¸vzunu Qzl Aypara Cmiyytind qaldrdq, Tbrizin o vaxtk imam c¸msi (mrhum Aytullah Mlkuti) d getdi, s¸hbt etdi. O, icaz verdi ki, Qzl Aypara Cmiyyti il laqlnmi formada yardmlar toplanlsn. rqi Azrbaycan, sasn d Tbriz halisinin mdniyyti il d¸y¸, ya, yanacaq v s. kimi ¸oxlu miqdarda yardmlar hazrlad. Bu yardmlar Nax¸vana apardq. Nax¸vanda hqiqtn xalq trfindn ¸ox yax qarlandq. Bizi salavat v alqlarla qarladlar. Yardmlar Qzl Aypara Cmiyytinin sdr m¸avinlri, ¸zvlri, hrin msul i¸ilri, Cmiyytin o vaxtk ictimai xidmtlr ¸zr m¸avini, habel Vliyyi-fqihin Qzl Aypara Cmiyytind n¸mayndsi Sfvinin ¸hal-hazrda vfat edib¸ k¸mkliyi il Nax¸vana ¸atdrld. Nax¸vanda yardmlar came mscidd yerln bir xeyriyy cmiyytin thvil verdik. Bu cmiyyt kommunist h¸kumtindn qabaq fal olmodu, ancaq sonradan faliyytin icaz verilmmidi. Bir az azadlq ld edn kimi

mscid öz xeyriyy faliyytini brpa etmidi. Hmin yardmlardan bir hissini d Qzl Aypara Cmiyytinin mkdalar v ostandarln slahiyytlilri gümanmca, rur v Ordubadda –dqiq yadmda deyil– payladlar. O vaxt Azrbaycan Respublikasnn sabiq prezidenti cnab Heydr liyev d Naxçvanda idi. Biz onunla söhbt etdik v Heydr liyev bu yardmlara gör biz v ran slam .Respublikasna tçir etdi

?rann Azrbaycana yardmlar tkc Naxçvan halisin aid idi -

Xeyr! Bu yardmlar davam edirdi. rann Qzl Aypara Cmiyyti tz tsis edilmi - Azrbaycan Respublikas v Bak hrinin halisin d yardm etmyi qrara ald. Bu i rqi Azrbaycann Qzl Aypara Cmiyytin taprld v hökm verildi ki, mn Cmiyytin sdri kimi rann müxtlif yerlrindn, habel Azrbaycan yaltlrindn toplanm yardmlar Astara srhdindn keçirrk Azrbaycan Respublikasna aparm. Bu yardmlar tqribn 100 yük man idi. O vaxt Bilsuvar srhd-keçid mntqsi haqda söhbt olunsa da, hl beynlxalq keçid mntqsin çevrilmidi. Ona gör d yüklri Bilsuvar srhdin aparmaq bard bzilri il söhbt etdik ki, bu bhan il Bilsuvar da gömrük mntqsi yaransn. Qsas, razlq verildi v rann Azrbaycandak sfiri v Azrbaycann randak sfiri yardm karvann qarlamaq üçün srhd gldir. Yadmdadr, rann Azrbaycanda o vaxtk sfiri Nhavndiyan idi. O gldi v Baknn Tehrandak sfiri gldi v biz yardmlar srhdn keçirdik. Özünüz bilirsiniz ki, 100 yük mannda n qdr yardm ola bilr! Yükü Bakya apardq v nqilab meydana yerldik. Bak halisi bizi çox yax qarlad. Gldir, baxdlar. Yük manlarnn hr birind ran slam Respublikasnn iftixarl bayra var idi. Bak halisinin öz istyi il yük manlar bir gün v xüsusi, vsfedilmz zmtl hrd hrkt etdi. Cmiyyt çox yax qarlayrd. Bunu vsf etmk üçün söz tapa bilmirm. Sonda Baknn stiqlal meydana rann Azrbaycan xalqna yardmlar ölknin ora glmi rsmilrin v .slahiyytlilrin thvil verildi

rqi Azrbaycann Qzl Aypara Cmiyytinin birinci Qaraba müharibsind - Azrbaycann müharibdn ziyat çkn halisin daha hans kömklri ?olub

Qaraba müharibsind Azrbaycann halisindn çoxu - köçkün düdü. Xüsusil d Xudafrin srhdind. Biz o bölginin halisi il hmdrdlik sasnda, habel slam Respublikasnn, ölk rsmilrinin müsbt bax, Aytullah Mlkutinun tviqi il hmin bölginin halisi üçün yardm hazrladq. Ik mrhld heç bir snaca v imkanat vasitlri olmayan qoca qadn v qoca kiidn tutmu uaq v qadnlara qdr çox pis raitd ac-susuz qalm insanlara kömk etmy çaldq. Qrara aldq ki, Qzl Ayparann kömyi il onlar üçün bir neç dürg salaq. Dürglri Azadl v mili bölgirind yaratdq v lazmlan tchizatla tam tmin etdik. Bu dürgnin su, iq, telefon v yanaca da ran hökumti trfindn tmin olunurdu v onun msuliyti ilk mrhld demk olar ki, rqi Azrbaycann Qzl Ayparasna taprld. Bu id hörmtli qarda Tahiri çox zhmt çkdi. Aytullah Mlkuti d, Allah ruhunu ad etsin, bütün hallarda Qzl Ayparann yannda .idi v bizi tviq edirdi

Qaraba müharibsi balayan vaxtdan ran vasitçilik, ial edilmi - razilrhn halinin çxarlas, Azrbaycana yardm siyasti hyata .keçirirdi

Cnab doktor, bu mövzuda Qzl Aypara Cmiyytinin tibbi kömklri nec

?idi

rann Azərbaycan Respublikasının məharibdən ziyyət keçmiş halisində -
yardımlar tək qida maddəsi, yanacaq və digər ilkin yaşayış ehtiyaclarından ibarət
deyildi. qərbi tibbi mərkəzlər və iranlı həkimlər orada olmasaydı, vəziyyət keçmiş;
keçmiş; ox bəzi; hər hansı olardı. Məharib yaralarının bir hissəsi Tbrizin
"həda" xəstəxanasında müalicə alırdı. Bunu da qeyd edim
ki, bu arada Azərbaycandan bir qrup həkim dərman gətirmək
və keçmiş; n qəbul edilirdi və iranlı həkimlər onlara lazımi dərman, xüsusi dərman
dərmanlı müalicəyə vərdirdilər. rann o bəzi; ləğv gətirilmiş; yarımdən və
təchizatlar da məharib; hər hansı; m bir məharib; vəzə idi

Hər bir məharib bir sərə itkilir sərb olur. O cəmiyyətdə məharib
yaralananlar. O vaxt rann Bakdak ofisi tibb əidi sərə a keçmiş; d. Bu sərə protez
və ortopedik avadanlıqlar, protez texnikası, sənə; ni zəlar vəhellip; habel,
fizioterapiya sərəldi. Oran qəzi və veteranlar sərəgi bax keçmiş; irdilər və onun
avadanlıdan istifadə edilirdi. Tbrizdə sərə etdik ki, Qzı Ayparın ortopediyası daha
təkmil formada təchiz edilirdi. Əstlik, gənç qə; vvlər i cəb etdik və onlar dərman
kursları keçmiş; dilirdi, protez, tibbi ayaqqablar, sənə; ni l v ayaq hazırlama
pekar kild vərdirdilər. Habel, qı Azərbaycanın Qzı Ayparasının fizioterapiyası
dərundan da, və; lknin n yax fizioterapiyası sayılır

?Cənab doktor, Azərbaycan Respublikası xalqının rəna bəxş necə dərmanlıdırsiniz -

Azərbaycan ədi cəmiyyəti ya turist kimi, ya da mə; alic məqsədli Tbriz gəlirlər. -
Dərundan da, hmi təkkə; r edirlər və deyirlər ki, bizim keçmiş; tin gətirilmiş; nrimizdə
rann biz keçmiş; ox kə; mk etdi. Hm Qzı Aypara vəsitsil, hm d rann cəmiyyəti
vəsitsil. Yni, mənim bildiyim qədr Tbriz və; z tutan xəstələr və onların yoldaları
keçmiş; ox təkkə; r edirlər. rann o vaxt etdiyi kə; mlər hmi onların
yadındadır. Ola bilsin ki, hmin nəsil artıq qocalıb, ancaq hmin kə; mləri rann v
qı Azərbaycanın qeyrtli xalqının yardımları kimi gəlmiş; nsillər və və; z
və; vladlarna danıblar

Bir nə keçmiş; d fə Bəkiyə sərə etmişsiniz. O dərman; v rə; n halisi haqda - ?oxucularmiza məlumat verirsinizmi

O vaxt onların lifbas rus lifbası idi, ancaq danıqlar azı idi. Bzi yerlərdə cəmaat -
və; z etiqadların qoruyub saxlamıdılar. Hətta mə; slmanların
bə; t və; n dini mərasimlərini yerinə yetirirdilər. Aura və mə; bark
Ramazan aynası tam etiqad bəlyirdilər. n keçmiş; tin vəziyyətdə bə; z dinlərini
qorumudular. Bu, keçmiş; ox dərli idi. Azərbaycan Respublikası xalqı biz iranlılarla
ortaq sliqə sahibdir. Tarixi cəhdən, dini cəhdən! X və; susil d bizi bir-birimiz
bəlayan sləm dini və i məzhəbidir. Unutmuram ki, onlar din n qədr tən idilər. Onlara
verilmiş Qurana keçmiş; ox bə; y və; k h və; rmtl yanardı, baxrdılar və
gətirilmiş; zlrindən ya sənə; z və; l və; rd və; ! Ç və; nki uzun illər
.idi ki, onlar lrin Quran gətirilmiş; t və; rmy qoymamıdılar

Cənab doktor, orada yaradılan dərman; rglər tək rəna əidi idi, yoxsa digər - ?və; lklrin d dərman; rgləri var idi

Tək rann dərman; rgsi var idi. Bu dərman; rgni bir mə; ddt Qzı Aypara idar -
etdi. Bir ora gedib-gəlirdik. Sonra rəbilin yəlt olmas sərbəndən onun
idar keçmiş; iliyini rəbil vermək istədi. rann sləm Respublikasının Qzı Aypara
Cəmiyyəti onun idar keçmiş; iliyi və; keçmiş; n qrup gətirilmiş; ndirdi. Ancaq
onun sənə qoyan biz idik. Azərbaycan Respublikasının məharibdən ziyyət
keçmiş; kn halisində yardım etməkdə qı Azərbaycan rann xalqının təmsilçisi kimi
.bə; y və; k bir qə; t bə; idi

Qaynaq: azarpəzhoh

Müsahibni apard: Fatim Dadai